

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 233. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992358726224/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Fælles for alle Romantikernes saa vidt fra hinanden faldende Bestræbelser og Frembringelser, for Wackenroders *Klosterbroder* med hans sværmerisk-aandige Begejstring for Kunsten og den ideale Skønhed og for den sanselige *Lucinde* med dens Forgudelse af Kødets, for Tiecks tungsindige Romaner og Æventyr, i hvilke en uberegnelig Skæbne leger med Mennesket, og for de Dramer af Tieck og de Fortællinger af Hoffmann, der opløser alle faste Former i Lunets Indfald og Arabesker — fælles for det Alt er den vilkaarlige Selvhævdelse eller Hævdelsen af en Grundvilkaarlighed, der har sit Udgangspunkt i Kampen imod en indsnævrende Prosa, i Nødraabet efter Poesi og Frihed.

Selvets frie Vilkaarlighed afsunder. Ikke desmindre dannede disse Mænd snart en Skole, og efterat den hurtigt havde opløst sig, fandt paa flere Punkter interessante Gruppedannelser Sted.

Det beror paa, at de havde fattet det Forsæt, i Fællesskab at hjælpe den af Tysklands største Aander indvundne Verdensbetragtning til Sejr, tilkæmpe den Herredømmet. De vilde indføre Geniernes Livsanskuelse i Livet selv, give den Udtryk i Kritiken, i Digtingen, i Kunstopfattelsen, i det religiøse Foredrag, i Besvarelsen af Samfunds-, ja af Stats-Spørgsmaal, og foreløbig vilde de især udrette dette ved voldsomme Pennefejder.

Der var heri Noget af store og stærke Naturers Trang til at meddele en hel Skare af Medstræbende én Vilje og én Synsmaade og Noget af stærkt angrebne og omtvistede Talenters Tilbøjelighed til at stille en lille men overlegen Hob overfor det store Antal af Modstandere. Hos de Bedste var Dannelsen af en Skole eller et Parti et Resultat af netop den samme Mangel paa en Statsorganisation, som var den første Betingelse for hin isolerende Vilkaarlighed. Følelsen af at tilhøre et Folk uden Stats-Enhed og uden samlet Kraft avlede en Stræben efter at bibringe de ledende Mænd af Aandsadelen en ny samlende Grundsynsmaade.

II

Udenfor den Gruppe, der danner Overgangen fra Goethes og Schillers Hellenisme til den romantiske Retning, staar uden at tilhøre den romantiske Skole en enkelt Skikkelse, en af Tidsalderens ædleste og fineste Aander, *Hölderlin*. Han staar i et

lignende Forløber-Forhold til de tyske Romantikere som en anden Græker, André Chénier, til de franske, og dog er han nøjagtigt deres Samtidige. Han bliver opdraget med den romantiske Skoles senere Filosof, Schelling, og med den store, efterromantiske Tænker Hegel, og slutter Venskab med dem begge. Men af de egenlige Romantikere havde han ikke lært Nogen at kende, da Vanvid rev ham ud af den aandeligt virksomme Verden.

Hölderlin blev født i 1770 og bukkede under for Sindssyge i Aaret 1802. Hans Liv som Digter og Forfatter er da kun lidet længere end Hardenbergs og Wackenröders, skønt han i endnu henved fyrretyve Aar overlevede sig selv.

Der laa oprindeligt aldeles ikke i Romantikernes Stræben det afvisende Forhold til Hellenismen, som synes Efterverdenen et af dens Hovedkendemærker. Tværtimod, naar man undtager Tieck, der slet ikke medbragte nogen Sans for det gammelgræske Væsen, er de Alle begejstrede for det gamle Hellas, saaledes især Brødrene Schlegel, Schleiermacher og Schelling. De gik ud paa at føle sig ind i alt Menneskeligt og fandt fra Begyndelsen af det Menneskeliges hele Fylde hos Grækerne. De længtes ud af deres Tidsalders kunstige Samfundsbygning, ud imod Naturen, og fandt fra først af den evige Natur hos Grækerne alene. Det ægte Menneskelige var dem tillige ægte græsk. Fr. Schlegel f. Eks. træder ud i Livet med Haabet om at blive for Literaturen, hvad Winckelmann havde været for Kunsten. I hans Afhandlinger *Om Diotima* og *Om Studiet af den græske Poesi* bliver græsk Dannelse og græsk Digtning betegnede som de ubetinget første. Den senere Schlegel aabenbarer sig her især i Stræben efter at bekæmpe den moderne Tids falske Skamfølelse og hævde det Skønnes Selvherlighed overfor Morallove, der er Kunsten fremmede. Schlegelsk er ogsaa Paavisningen af, at det skortede Aristoteles paa Sans for Grækernes egenlige Naturpoesi.

Ganske den samme Begejstring for det gamle Grækenland, kun anderledes varig, udgjorde Hölderlins Væsen og opfyldte det helt; og denne Begejstring søgte ikke sit Udtryk i Studier og Afhandlinger, men havde saavel i Prosa som i Vers rent lyrisk Form. Hölderlin var en stor Lyriker og var, selv som Dramatiker og Romanforfatter, ikke andet. Meget træffende har Haym sagt om hans Roman: «Svælgen i Idealet, Stranden af Idealet og Sorg over det strandede Ideal: det er det Tema, som Hyperionsbrevene gennemfører med en Svingkraft, som aldrig mattes,